

Forfatter: Møller, Poul Martin

Titel: Udrag fra Skrifter i Udvalg

Citation: Møller, Poul Martin: "Skrifter i Udvalg", i Møller, Poul Martin: *Skrifter i Udvalg*, udg. af HANS BRIX ; SOPH. MICHAËLIS ; CARL S. PETERSEN ; POUL TUXEN , 1930, s. 422.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-moeller01val-shoot-idm140426995849472/facsimile.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Skrifter i Udvalg

- 249 *Stolemad eller Kirkens Vadmel* var i den katolske Tid Afgifter af Menigheden til Præsten: et i Kirkestolen efterladt Madoffer, ogsaa kaldet Maribyr, der deltes mellem Præsten og de Fattige, og hjemmevævet groft Klæde til Præstens Husstand (efter Peder Syvs Ordsprog til de Fattige), der gerne var saa slet (Syv: hvormed det gik saa langsomt til), at »Kirkens Vadmel« blev et billedligt Udtryk for en daarlig (drævende) Præken.

En ufuldendt Novelle.

- 256 *Da de kom paa Strandvejen o. s. v.* Det var forbudt at ryge Tobak i Fæstningen Københavns Porte. — *Norges Minde* et Værtshus paa Strandvejen (Romanudkastets »en Have uden for Byen« S. 218), hvis Navn endnu er bevaret.
Deres muntre Kammerat Balthasar. Saaledes Haandskriftet paa de fleste Steder. Navnet Valentin, der forekommer et Par Steder i Begyndelsen, blev opgivet af Hensyn til Oplæsningen i Studenterforeningen, hvor en af Seniorerne hed saaledes.
- 257 *en hos Irgens forfærdiget Spirituslampe.* Denne bestemte Angivelse i Lighed med »de hos Archias forfærdigede Løjbenke« hos Horats (Ep. I, 5) er ikke overflødig: Spiritusapparater var paa den Tid nylig indførte af Blikkenslager Irgens i Skindergaden.
- 260 *Den store Jærnpal.* Saaledes Hdskr., dog utydeligt. Palen kaldes om Bord den Tap, der stopper Spillet. Ordet synes her mindre rigtigt brugt om Skyderen paa en Port. Maaske Jærnport, dittiografisk fra det nyligt skrevne *Porten* i Stedet for *Jærnstang*; saaledes Udg.
Som gamle Koner kaldte hele Penge. »Hele Kroner« (til 4 Mark) og Specieducater (til 2¹/₂ Rigsdaler) kaldtes hele Penge. Smlgn. »Jeg kender Kronen. Den var i den Pung hele Penge, som jeg sendte ham i Arv efter sin salig Grandtante« (Oehlenschläger Poet. Skr. XIII, 48).
- 265 *Lomme-puffert.* Puffert, af puffe (ligesom Knaldert af knalde) betyder Pistol.
- 266 *Han begav sig til en afsides liggende Bondegaard* — 268:
- 422

- naar han sad paa en Sildefjerding og spillede Fiol er af Forfatteren overført fra Romanen S. 238: *Henimod Aften* kom han til en *Bondegaard* — S. 241: og spillede paa *Fiol*. Overførelsen er delvis ordret, dog med karakteristiske Ændringer: *En Karl, som havde foret af* (givet Kreaturerne *Aftenæde*) til: *En Karl med kroget Ryg og spinkle Ben; Jeg skal nok vise dig Vintervejen* til: *Da skal jeg snart hjælpe dig paa Porten, din studse Knægt; »Tak I Gud, om I kan faa en Osterskorpe til: en bitte Knapost.*
- 270 *Han kommer straks bag efter mig* — S. 205: som han fik i *Vægterfejden* er næsten ordret og fra S. 274 (*Deraf vidste han o. s. v.*) ved en blot Henviisning i Hdskr. overført fra Romanudkastet S. 199: *Han kommer snart bag efter mig* — S. 205: som han fik i *Vægterfejden*. Mellem de faa og smaa Ændringer i Teksten mærkes: *Vægteren, som hver høj Helligdag fik et Tællelys og en Hvedekage til sine Børn* til: *Vægteren, som hver Helligdag havde for Skik at ønske Familien en glædelig Fest.* (Ironiens tredje Trin findes i Egede Schaks »Phantasterne«, Udg. i Danmarks Nationalbibliotek S. 225: »Da han (Vægteren) almindelig hver Maaned ønskede mig en glædelig Fest, stod vi paa en god Fod sammen«).
- 271 *I Aften Klokken [elleve] tilsat i Udg.*; Klokkelættet er udfaldet i Hs.
- 272 *Det Hundeføj, som løber om og gør Mudder paa Gaden* det sidste Udtryk er mellem Notaterne i B.
- 275 *At tage Soliman med* synes et mere passende Hundenavn i Aaret 1533 (S. 205) end i 1824. Hellere: Soldan (Maskerade I, 2) eller Sultan (Chr. Winther Saml. Digt. VIII 287).
- 276 *Temporært Medlem af Studenterforeningen* var man i det første Studenteraar. — *Sildinger* sjældent forekommende for Sildefød(n)inger.
- 277 *et Stags platonisk Symposium*. Platons Dialog *Symposion* er en Række Taler og Samtaler om Kærlighed.
- 278 *Kroner, Jærngryder, Flaader, hvide Sokker og Blisser*. Her er Leddene omstillede i den saakaldte *OverraskelsesKlimaks* (παρά προσδοκίαν), smilgn. »Husmænd, Fyrster og Stutterihingster; Forpagtere, Kammerradet og Duer; Riddere,